

OSVRTI I KOMENTARI

Patrick Buchanan

**THE DEATH OF THE WEST:
HOW DYING POPULATIONS AND IMMIGRANT
INVASIONS IMPERIL OUR COUNTRY AND CIVILIZATION**

Thomas Dunne Books, St. Martin's Griffin, New York, 2002, p. 310

Bez obzira da li je naziv knjige mogao biti i "Kraj hrišćanstva?" ili "Dekristijanizacija Amerike" (naziv jednog od poglavlja), čitaocu je, svakako, teško da ostane indiferentan u pogledu autorovih stavova. Samim tim što je u pitanju bestseller, jasno je da bi se knjiga mogla svesti i na duplo manji broj strana. Međutim, to ne umanjuje njenu zanimljivost, ali doprinosi razvodnjenosti osnovnih ideja. A one počivaju na dva ključna oslonca koje autor dovodi u uzročno-posledični odnos: tezi o slabljenju hrišćanske vere i morala i činjenicama o populacionom padu zapadne civilizacije. Autor smatra da su narodi "evropskog porekla" zanemarili reprodukciju usled višedecenijskog dejstva tzv. kulturnih marksista, koji su promovisali hedonizam kao vrhunski smisao života, odvojivši ljude od osnovnih hrišćanskih vrednosti na kojima je zapadna civilizacija zasnovana. U ovoj svojevrsnoj revoluciji jedna vera je doživela poraz od druge što direktno utiče na populaciono nestajanje Zapada i njegovo kulturno preinačavanje, kako iznutra, od strane vladajuće antikulture, tako i spolja, putem masovne imigracije ljudi sasvim različitih kultura od zapadne. Bjukenan veruje da je ovo poslednji čas da se Zapad opameti i spase što se spasti može, samo ako većina shvati da je "kulturni rat" još uvek u toku i da je jedini spas u povratku veri. Pre detaljnijeg osvrta na ključne ideje i ciljeve knjige, korisno je dati siže o autorovoj biografiji, jer je njegova politička orijentacija od presudnog značaja za tumačenje izloženog koncepta i pogleda na demografsku i kulturnu današnjicu Zapada.

Patrik Bjukenan je rođen 1938. u Vašingtonu, kao jedno od devetoro dece u porodici nemačko-irskog porekla. Pohađao je katoličke škole, diplomirao engleski jezik i filozofiju, a magistrirao žurnalistiku na Kolumbija univerzitetu. Bio je poznat kao pisac govora predsedniku Niksonu. Kasnije je radio kao novinar i TV komentator, da bi se vratio u Belu kuću kao direktor komunikacija u Reganovoj administraciji. Pokušao je da se izbori za predsedničkog kandidata ispred Republikanske partije u dva navrata, 1992. i

1996, ali je oba puta izgubio, prvo od Džordža H. W. Buša, a potom od Roberta Dola. Napokon se pojavio kao predsednički kandidat Reformske partije na izborima 2000, završivši na četvrtom mestu sa 0,4% glasova. Sebe smatra "tradicionalnim konzervativcem" (u suprotnosti sa "neokonzervativcima", koji danas drže Republikansku partiju). Poznat je po brojnim kontroverznim izjavama vezanim za Holokaust i istorijsku ulogu Hitlera. *Smrt zapada* predstavlja logičan nastavak u autorovoj bibliografiji, gde se ističu naslovi: "Konzervativni glasovi, liberalne pobeđe: Zašto je desnica pala" (1975), "Velika izdaja: Kako su američki suverenitet i društvena pravda žrtvovani bogovima globalne ekonomije" (1998). Poslednje objavljena knjiga pojavila se 2006. ("Vanredno stanje: Kako ilegalna imigracija uništava Ameriku"), predstavljajući detaljnu razradu jedne od udarnih tema bestselera koji ovde prikazujemo.

Knjiga *Smrt zapada* je podeljena u deset poglavlja. U prvom se čitaoci upoznaju sa demografskom situacijom u razvijenim zapadnim zemljama, dok nam u naredna tri autor izlaže osnovne koncepte i istorijat delovanja faktora koji su, po njemu, doveli do današnjeg demografskog i kulturnog kolapsa Zapada. U petom i šestom poglavlju čitaoci se upozoravaju na očekivane posledice i dalju kulturnu i demografsku transformaciju zapadne civilizacije, s akcentom na SAD. Sedma i osma celina nude obilje primera kojima autor potkrepljuje svoju tezu o institucionalnom i sistematskom delovanju "kulturne revolucije" na promeni svesti i načina života običnih ljudi. U poslednja dva poglavlja Bjukenan se fokusira na mogućnosti političkog delovanja koje bi izmenilo aktuelni odnos snaga u ključnim američkim institucijama koje utiču na formiranje kulturnih stavova i moralnih normi populacije. Poseban akcenat ovog osvrta je na autorovom izuzetno nadahnutom viđenju interakcije demografskih i kulturnih procesa, naročito tamo gde nam Bjukenan ukazuje na "čvrste dokaze" njihove međusobne uslovljenosti.

U prvom poglavlju *Ugrožena vrsta* autor se osvrće na demografske činjenice koje upućuju na podmaklu starost stanovništva Evrope, SAD, Kanade, Australije (ili kako voli da kaže "stanovnika evropskog porekla") s posebnim akcentom na demografsku perspektivu ovih naroda kojima, pod uslovom nastavka dosadašnjih tendencija, sledi sigurno izumiranje. Analizu vrši kroz poređenja sa zemljama "Trećeg sveta", naglašavajući današnju dramatičnost demografske situacije. Posebna pažnja čitaocu se skreće formiranjem snažnog kontrasta između stalnog istorijskog rasta populacije i turobne perspektive njenog nestajanja. Prvo se sagledava situacija u Evropi, a zatim u nekoliko njenih najvećih zemalja, ali i u Japanu. Kao glavni uzrok savremenih demografskih problema nedovoljne reprodukcije evropskih naroda, Bjukenan navodi tradicionalnu socijalističku orijentaciju evropskih

intelektualaca, čiji su ideali posredno doveli do postepenog nestajanja potrebe za ostavljanjem potomaka. Kao najvažniji navode se: ostvarenje sigurne državne penzije koja je zamenila decu koja bi brinula o potrebama roditelja u starosti; finansijska nezavisnost žena koja je ukinula potrebu za muževima; i konačno, kontracepcija. Jednom rečju evropski "socijalisti" su ukinuli potrebu za porodicom, jer su porodične uloge izgubile osnovni smisao.

Kada govori o nedovoljnoj plodnosti u evropskim zemljama, naglašava posledice u pogledu opadanja ukupnog broja stanovnika i demografskog starenja za zemlje kao što su Nemačka, Italija ili Rusija, a kada su u pitanju V. Britanija i SAD ističe etničku i rasnu izmenu strukture kao najopasniju stranu demografske budućnosti. Interesantno je tumačenje jedne poznate japanske novinarko da Japan doživljava ono što je zaslužio u pogledu nedovoljne reprodukcije odnosno starenja i laganog nestajanja nacije, jer društvo nije omogućilo punu jednakost među polovima na način da žene mogu bez tenzija i prepreka da usklade rađanje i podizanje dece sa poslom.

Autor jasno naglašava da se ne radi ni o kakvim proročanstvima ili neutemeljenim prognozama, već o jednostavnoj aritmetici: zemlje kao što je Italija ne mogu imati više mladih u reproduktivnim godinama 2020. nego što danas imaju dece i tinejdžera, sem ako ne dođe do velike imigracije. I jedino se smrt Zapada može sprečiti ako današnje žene masovno odluče da ponovo rađaju decu u obimu u kojem su to radile njihove majke, a posebno bake. Jednostavno, Bjukenan se pita šta je to što je donelo oseku u srca žena i muškaraca da više ne žele da gaje decu, jer je, kako citira pojedine autore, "gajenje dece odlika civilizovanog društva".

Nazivom drugog poglavlja *Gde su nestala sva deca?* (Where have all the children gone?), Bjukenan, zapravo, ironično aludira na čuvenu pesmu 50-ih, "Where have all the flowers gone?" Pita Sigera, muzičara, sindikalnog aktiviste, borca za očuvanje životne sredine i, pre svega, levičara i učesnika kulturne revolucije. Poglavlje je otvoreno pitanjem da li su uzroci nezainteresovanosti za produžetak vrste evropskih nacija ratne rane ili izgubljene imperije. Ali, autor odmah odgovara da nema dokaza ni za jedan od dva navedena uzroka. Kao primer navodi snažne demografske oporavke Nemaca posle oba svetska rata, kao i Japanaca i Amerikanaca posle Drugog svetskog rata. Međutim, nešto se promenilo u "srcu i razumu" zapadnih žena, konstatuje Bjukenan. Iako je uzrok tome sporan, način svakako nije. Osnovno sredstvo zaustavljenog populacionog porasta Zapada je kontracepcija, dok je "druga linija odbrane" protiv neželjene trudnoće abortus, podvlači autor.

Bjukenan prvo razmatra istorijat problema vezanog za promenu shvatanja o rađanju i roditeljstvu uopšte u SAD-u. Takozvana Tiha generacija (koja nije dala nijednog predsednika SAD), rođena u vreme Velike depresije 30-ih godina 20. veka, bila je i jedina u dosadašnjoj istoriji SAD koja svojim brojem nije zamenila generaciju svojih roditelja. Međutim, njeni potomci rođeni u "zlatno doba braka", tokom prve dve decenije nakon Drugog svetskog rata, jesu upravo baby-boom generacija, koja je u potpunosti promenila dotadašnji pristup rađanju i porodici. Odrasle u vreme izobilja, u poređenju sa vremenom svojih roditelja, ove posleratne generacije iznedrile su novi kulturni obrazac koji se odrazio na sve sfere života. Autor smatra da studentske pobune i protesti 60-ih godina prošlog veka u SAD-u nisu bile pobune protiv konkretnih događaja zbog kojih su se navodno pokretale, već odraz bunta čitave generacije protiv shvatanja života koji su imali njihovi roditelji, ne samo u SAD-u, već i u Evropi, Japanu, Meksiku. Čitav proces ubrzan je pojavom televizije koja je, prema autoru, znatno uticala i na formiranje svesti mladih upućujući ih ka trenutnom uživanju i zadovoljstvima kao osnovnim vrednostima života, što je u potpunoj suprotnosti sa životnim uzorima njihovih roditelja. Proces masovnog "oslobođenja" od autoriteta doveo je i do formiranja feminističkog pokreta, koji je tražio izjednačenje prava sa suprotnim polom. U tom procesu izjednačavanja, Bjukenan smatra da je prenebregnuta osnovna prirodna razlika između dva pola. Između ostalih posledica promiskuitetnog ponašanja postoji jedna rezervisana samo za žene – trudnoća. Međutim, društvo je rešenje pronašlo u kontraceptivnim pilulama i legalizaciji abortusa početkom sedamdesetih. Ono što je bilo nemoralno za generaciju roditelja baby-boom generacije, za nju je postalo potpuno društveno prihvatljivo. Autor konstatuje da se, u suštini, nakon Drugog svetskog rata odigrala potpuna moralna transformacija društva, jer se čak i Crkva prilagodila novom talasu. Drugim rečima, jedina revolucija koja se desila u američkim studentskim gradovima 60-ih i 70-ih je kulturna revolucija. Danas, novi kulturni obrazac dominira svešću ljudi, jer je čvrsto diktiran kulturnim elitama iz institucija koje formiraju naše vrednosne sisteme. A njihova glavna poruka je da ženi nije mesto uz muža i kuću punu dece. Ključne savremene generatore ovakvog stanja autor je pokušao da definiše u ovom poglavlju.

Prvo ukazuje na presudnu istorijsku ulogu razvoja ekonomskih odnosa u društvu ("Nova ekonomija"), gde je, sa prolaskom društva kroz faze od poljoprivrednog, preko industrijskog do današnjeg postindustrijskog, dolazilo do permanentnog smanjenja porodice, koje se lako može okončati i njenim nestajanjem. Ili kako kaže citat jednog profesora: "Najveći pokret u drugoj polovini 19. veka bio je premeštanje muškarca sa farme u fabriku, dok je najveći pokret u drugoj polovini 20. veka prelazak žene iz kuće u

kancelariju". Bjukenan smatra da je udaljavanje žene iz kuće, kroz proces njenog društvenog izjednačavanja sa muškarcem, ključni razlog smanjenja broja rođene dece i veličine porodice. To potkrepljuje kako uočenom istorijskom korelacijom tako i brojnim primerima i svedočenjima savremenih žena koje tvrde da im obaveze posla ne dozvoljavaju da imaju više od jednog deteta ili da imaju decu uopšte. Ovde se javlja već poznata teza da bogatija društva imaju manje dece odnosno da čovek kao pojedinac sa porastom životnog standarda postaje sebičniji i samodovoljniji.

Jedan od važnih uzroka smanjenja nataliteta, prema Bjukenanu, leži u iščezavanju institucije "porodične plate", tj. plate koju je zarađivao muškarac kao glava monogamne porodice. Ona je pokrivala sve ili većinu porodičnih troškova, pri čemu je žena mogla da bude u kući i brine o deci. Vrhunac te faze bio je tokom prve dve decenije nakon Drugog svetskog rata, kada je bila i najveća razlika u visini plata između muškaraca i žena. Pojavom feminističkog pokreta dolazi do izjednačavanja prava među polovima, što se odrazilo i na smanjenje razlike u visini plata između dva pola, prvenstveno na uštrb smanjenja plate muškarca, smatra autor. To je posredno uticalo da i muškarci i žene sve kasnije stupaju u brak, muškarci zbog nemogućnosti da izdržavaju porodice, a žene jer su shvatile da mogu biti finansijski nezavisne od muškaraca.

Zanimljivo je autorovo zapažanje da je ideja o "oslobođenju" žene, tj. o njenom potpunom uključenju na tržište rada, u suštini istovetna i kod Marksa i kod globalnog kapitalističkog pogleda na ulogu žene u društvu. Prema njemu, era "ekonomizma", u kojoj se teži što većem profitu i slobodi tržišta, proizvela je mnogo manje moralno društvo nego ono s početka pedesetih godina 20. veka, kada su poreske stope za najbogatije bile daleko više nego danas. Histerija vezana za "populacionu bombu", tokom 60-ih i 70-ih godina 20. veka, dodatno je uticala na razvijanje svesti o neophodnom smanjenju populacije, jer je konstantno emitovana stanovništvu od najranijeg uzrasta, sa najviših i najodgovornijih mesta u društvu. Uzrokovana shvatanjima uglednih biologa o ograničenosti prirodnih resursa, ova nova antipopulaciona ideologija pojavila se, potpuno nerazumljivo za autora, kao reinkarnacija Maltusovih ideja, utičući na eksplozivan razvoj javnih fondova za kontrolu rađanja. Njen ključni promašaj je da je u potpunosti prihvaćena u bogatom, razvijenom delu čovečanstva, a krajnje ignorisana od strane Trećeg sveta kome je u suštini i bila namenjena.

Iako su začetnice feminističkog pokreta, u XIX veku, bile strogo protiv abortusa, njegove glavne predstavnice, naročito 60-ih i 70-ih godina prošlog veka, znatno su, prema Bjukenanu, uticale na stvaranje i jačanje negativnog stava prema braku u američkom društvu. Visoko društveno etablirane, predstavnice ovog pokreta izjednačile su brak sa ropstvom i prostitucijom

smatrajući da jedino ukidanje braka, kao društvene institucije, može dovesti do oslobođenja žene od muške dominacije. Konzervativni autori, poput Bjukenana, našli su direktnu vezu između agresivnih stavova feminističke ideologije i demografskih podataka vezanih za drastičan pad stope bračnosti.

Popularna kultura je još jedno od sredstava pomoću kojih se promovira zadovoljstva seksa kao vrednija i važnija od radosti materinstva. Bjukenan primećuje ovu promenu kroz promene u obraćanju medija najširoj populaciji tokom poslednjih pola veka. No, prema citiranim mišljenjima pojedinih antropologa i konzervativnih mislilaca, nijedna velika civilizacija nije mogla dugo izdržati opšti trend seksualnih sloboda.

Ipak, autor smatra da se savremeno shvatanje zapadnog društva o sopstvenom opstanku najbolje očituje kroz kolaps moralnog poretka. Jedan od nagoveštaja takvog razvoja situacije je neprijateljski dočekana poslanica protiv kontracepcije, Pavla VI iz 1968. godine, čak i od strane mnogih katolika. Međutim, moralni bedem je posustao na samom društvenom vrhu kada su vodeći političari pogazili dotadašnje moralne norme, promovirajući svojim primerom promiskuitetno i homoseksualno ponašanje kao društveno prihvaćeno, čak i poželjno. Bjukenan je ovde posebno oštar prema predstavnicima Demokratske partije uzimajući ih za primer kako političari pristaju na pritiske ranije marginalizovanih i društveno "nepoželjnih" grupa, samo da bi ostali na vlasti. Savremena američka žena "...će glasati protiv bilo kog političara ili partije koji prete da joj oduzmu pravo na abortus". U ovom svojevrsnom kulturnom ratu, Bjukenan jedino rešenje za povratak na stari poredak, koji po njemu obezbeđuje preduslove za porast nataliteta, vidi u tzv. društvenoj kontrarevoluciji ili religijskom buđenju Zapada.

Zanimljivo je povlačenje istorijske paralele između vremena propasti Rimskog carstva i današnjeg trenutka. Autor ističe da je vrhunska ironija da su Rimljani donosili zakone o ograničenju populacionog rasta da bi sprečili ekspanziju Hrišćana, ali bez uspeha, a da danas to radi hrišćanski Zapad u pokušaju da spreči populacionu ekspanziju Trećeg sveta. Međutim, pesimistično zaključuje da su kontracepciju, abortus i sterilizaciju prihvatili samo zapadnjaci, dok Treći svet prosto čeka trenutak da nasledi planetu.

U trećem poglavlju, intrigantnog naslova *Katehizis revolucije*, autor pokušava da definiše osnovne principe nove "religije", kao produkta kulturne revolucije. Metaforično ilustrujući kako je deset božjih zapovesti, u školskim učionicama, zamenjeno skicom razvoja ljudske vrste prema Darvinovoj teoriji evolucije, Bjukenan tvrdi da je nova religija i zvanično zamenila staru, hrišćansku. I to tamo gde je najvažnije, u školskom sistemu. Ostavljajući ljudima da gaje svoja religijska ubeđenja samo u slobodno vreme, kulturna revolucija je zvanično ukinula Boga i sve apsolutne vrednosti u svemiru,

proklamujući zemaljski život kao jedini. Osnovna posledica ovakvog stava, ubeden je autor, je smatranje svih životnih stilova podjednako prihvatljivim, tj. praktično priznavanje prava svim društveno marginalizovanim grupama, naročito homoseksualcima.

Iako njeni apologetičari kulturnu revoluciju smatraju novim humanizmom, Bjukenan citira brojne istomišljenike za koje ona predstavlja samo novu moralnu hegemoniju, jer, zapravo, drži ceo sistem pod kontrolom. Pri tom, izuzetno važnu ulogu imaju umetnici, kao propagatori novih kulturnih normi, jer su njihova ciljna grupa mladi. Kao svojevrsnu paradigmu nove religije, Bjukenan navodi čuveni rok sastav Bitls, i njihovog vođu Džona Lenona, koji su najjasnije iznosili principe revolucije. U politici se, pak, objašnjava autor, nova religija očituje u globalizmu i skeptičnosti prema patriotizmu. Dokaz su brojne nadnacionalne institucije globalnog upravljanja.

Kao i svaka revolucija i ova je pronašla ključnog protivnika na koga se mogla okomiti, što se, prema autoru odražava u savremenim društvenim odnosima – plodovima njenog delovanja. Izdvajajući između ostalih citat Suzan Zontag, "majke revolucije", da je "bela rasa kancer u ljudskoj istoriji", autor želi da pokaže kako je revolucionarima bio neophodan krivac za prethodni odnos snaga na planeti. Samo zahvaljujući teroru nad drugim rasama i gušenju manjih, autonomnih civilizacija, bilo je moguće stvaranje savremenog zapadnog, posebno američkog, društva. Takvi principi su danas neodrživi, jer se u osnovi kose sa prvim i ključnim polazištem kulturne revolucije, a to je da su svi jednaki. Revolucionari su, u skladu sa ovim svojim načelom redefinisali celokupnu dosadašnju istoriju čovečanstva, u potpunosti menjajući uloge do skoro neprikosnovenih heroja i osnivača moderne civilizacije. Bjukenan nalazi da je neodrživo proglašavanje čitave bele rase, a naročito njenih istaknutih lidera i vojskovođa, genocidnim. Po njemu, ključna greška u ovom shvatanju je upravo u neodrživosti prvog načela revolucije da su svi jednaki, jer, kako kaže, poznato je da svi ljudi nisu podjednako biološki obdareni odakle proizilazi da ne mogu biti ni društveno jednako pozicionirani. Navodeći brojne paradokse iz svakodnevnog života, proistekle iz slepe primene opšteg načela o jednakosti, Bjukenan zaključuje da je naša nova vera tolerantna samo prema onome što smatra nevažnim: prema seksu, pornografiji, nepristojnom rečniku, lošim manirima, aljkavom odevanju i opscenoj umetnosti. Jedino nema tolerancije prema onima koji prkose njenoj sekularističkoj dogmi.

Pošto Bjukenan prikazuje savremene kulturne odnose kao rezultat potpuno nove "religije" odnosno novog morala, termini koje koristi da bi je predstavio su u tom duhu. Prema njemu, ovi novi božanski zakoni imaju svoj spisak moralnih zločina, pri čemu se najstrašnjim smatraju zločini iz

mržnje, tj. napadi motivisani bojom kože, verom, etničkim poreklom ili seksualnom orijentacijom žrtve. Izuzetno detaljno i slikovito, do najjezivijih detalja, autor navodi neke od najsvirepijih zločina nedavno počinjenih u SAD. Većina skoro da i nije medijski zabeležena osim jednog. Razlog tome Bjukenan vidi u neodgovarajućem rasporedu uloga između žrtava i napadača sa stanovišta aktuelnih moralnih dogmi. Zapravo, počinioci svih medijski zanemarenih zločina su oni od kojih se očekuje da budu žrtve, tj. pripadnici nekih od manjinskih ili marginalizovanih društvenih grupa, za čiju se jednakost sa "ostalima" zalaže novi kulturni poredak. Autor veruje da bi se, da su kojim slučajem uloge aktera ovih gnusnih zločina bile zamenjene, celokupna javnost i mehanizmi vlasti okomili na izvršioce kao što je to i bio slučaj u jednom konkretnom primeru koji je privukao enormnu pažnju javnosti. Bjukenan dodatno potkrepljuje svoju tezu o dvostrukim aršinima novog morala, zavisno od toga da li žrtve pripadaju "agresivnoj" većini ili "ugnjetenim" manjinama, podacima naučnih istraživanja koja upućuju na to da je situacija upravo obrnuta, tj. da je zločinačko ponašanje u savremenom američkom društvu prevashodno rezervisano za Afro-Amerikance. Zato, zaključujući ovo poglavlje, insistira da je neodrživo postojanje kategorije zločina iz mržnje, jer je to čisto ideološka formulacija koja samo podgreva doktrinu o Amerikancima kao homofobičnoj naciji, punoj predrasuda.

U četvrtom poglavlju *Četiri elementa koja su napravila revoluciju* Bjukenan pokušava da utvrdi korene revolucije, koja danas drži pod kontrolom sve institucije američkog društva. Prvo izlaže stavove dvojice poznatih teoretičara marksizma iz prve polovine 20. veka, Mađara Đ. Lukasa i Italijana A. Gramšija, koji su tvrdili da rušenje kapitalizma nije moguće bez rušenja hrišćanskih normi i zapadne kulture u celini, što Marks nije shvatao. Pri tom, oslanjajući se najviše na Gramšija, kao najpriznatijeg stratega marksizma u 20. veku, citira njegovu tezu da je boljševizam uspeo u Rusiji početkom prošlog veka jer je na Istoku država sve, dok su svi pokušaju primene marksizma u isto vreme na Zapadu propali, jer je tamo težište na civilnom društvu a država čini samo spoljni zid odbrane. Istorija je pokazala da je Gramši bio u pravu po pitanju Istoka, jer se ispostavilo, kako kaže Bjukenan, da su i Lenjin i Staljin samo zloupotrebili marksističku retoriku ostavši zabeleženi kao politički kriminalci. Hrišćanska vera naroda Rusije nije uništena što je i glavni dokaz u prilog Gramšijevoj teoriji da se kapitalizam može srušiti samo ako se unište njegovi koreni, a to je hrišćanska kultura. Bjukenan nalazi verno interpretirane ideje Gramšija u bestselleru Č. Rajha iz 1970, *Obnova Amerike*, gde se precizno objašnjava kako koristiti sva sredstva institucija da bi se proširile ideje nove kulture, pri čemu tek na kraju dolazi do promena političkih struktura. Sasvim je jasno, prema autoru, da je kulturna revolucija na Zapadu tekla prema receptu marksističkih stratega iz prve polovine prošlog veka. Posebno mesto u ovom

poglavlju autor posvećuje osnivačima i istaknutim predstavnicima tzv. Frankfurtske škole (od Lukasa do Markuzea), koja, kao izdanak Nemačke komunističke partije, nakon dolaska Hitlera na vlast svoju glavnu bazu pronalazi u Americi. Naime, novi marksisti su transformisali izvorni marksizam iz ekonomskog u kulturni determinizam, razvivši tzv. kritičku teoriju kao glavno oružje za razbijanje osnovnih elemenata dotadašnje zapadne kulture. Takav teorijski pristup postojećem kulturnom obrascu, zasnovanom na hrišćanskim vrednostima, proizveo je tzv. politiku napadanja i opšti kulturni pesimizam. Bjukenan nalazi vezu između načina delovanja novih marksista i ruskih komunista, smatrajući da je baby-boom generacija nesvesno uvučena u zamku samouništenja. Navode se brojne knjige koje su, prema autoru, poslužile kao nesporni okidači procesa kulturne revolucije 60-ih godina prošlog veka. Suština je u tehnikama psihološkog automatizovanja mladih ljudi, decidan je Bjukenan, izlažući dela poznatih psihologa toga doba, koji jasno i neuvijeno objašnjavanju metode izmene starih kulturnih i moralnih predrasuda. Najteži udarac današnjoj Americi, smatra autor, zadan je upravo kroz školski sistem čiji su nastavnici bili zadojeni novim "kulturnim marksizmom", okrećući, "razmaženu" i u izobilju odraslu, baby-boom generaciju protiv svojih roditelja. Pošto su osvojili glavne centre širenja kulturnih obrazaca, kao što su mediji i filmska industrija, revolucionari su relativno lako, kroz psihološko automatizovanje nacije, zagospodarili umovima Amerikanaca okrećući ih jedne protiv drugih. Sasvim je jasno, smatra Bjukenan, da je protivnik novih marksista bila, u međuvremenu dobro razvijena, srednja klasa, za razliku od Marksovog vremena kada je to bila kapitalistička klasa. Primenom principa društvene jednakosti stvorio se ogroman broj grupa koje su mogle igrati ulogu novog proletarijata: radikalna omladina, feministkinje, militantni crnci, homoseksualci, asocijalni, otuđeni, revolucionari iz Trećeg sveta, jednom rečju, sve "žrtve" Zapada.

Kao dugoročnu posledicu delovanja nove kulture, Bjukenan ističe razaranje porodice, što je bio vodeći cilj novih marksista. S obzirom na patrijarhalni karakter odnosa u tradicionalnoj porodici, teoretičari revolucije smatrali su je kolevkom svih društvenih zala, od seksizma i raznih društvenih nepravdi, pa do nacionalizma i čak fašizma. Savremeni vidovi delovanja kulturne revolucije očituju se, prema autoru, u tzv. "mekanoj tiraniji" odnosno "disidentskoj kulturi", gde novu ideologiju ne sprovode policijski agenti već inkvizitori popularne kulture, čiji je zaštitni znak "politička korektnost". Taj pojam u praksi znači, kako kaže autor, da neistomišljenike možete proglasiti mrziteljima ili mentalno bolesnima, jer se njihovi stavovi kose sa novim kulturnim normama. Drugim rečima, kada nemate argumenata, danas je dovoljno protivnika nazvati rasistom ili nacistom i teret dokazivanja

nevinosti je automatski na njemu bez obzira ima li razumnih osnova za sumnju.

Za Bjukenana nije sporan nastanak i poreklo novog kulturnog poretka, ali su mu nedovoljno jasni uzroci njegovog najčvršćeg utemeljenja upravo u Americi. S obzirom da je, kako tvrdi, najbolja generacija ikada rođena u Americi ona iz vremena Velike depresije, koja je potom iznela Drugi svetski rat na svojim ledima, pita se kako je moguće da njeni potomci predstavljaju najrazmaženiju generaciju, generaciju koja je poklekla pred naletom novih marksista. Pokušavajući da razotkrije uzroke potpunog moralnog i kulturnog zaokreta odigranog između dve generacije, Bjukenan prepoznaje četiri osnovna elementa koja su tokom 60-ih godina prošlog veka stvorila kritičnu masu dovoljnu za kulturnu eksploziju. To su redom: "poruka u boci", tj. ideje Frankfurtske škole; ogromna masa baby-boom generacije koja je stigla na univerzitet u to vreme, a da nije osetila nikakve životne nevolje; televizija kao novi medij brzog širenja informacija i nove vizuelne realnosti vršnjacima celog sveta; i četvrti, neizostavni element, Vijetnam, kao paradigma svega suprotnog idealima Vudstokovaca. Na kraju poglavlja, jedini uzrok odumiranju religiozno zasnovane kulture, Bjukenan vidi u dekadenciji nakon dostignutog nivoa materijalnog izobilja koji prethodne generacije Amerikanaca nisu imale. Uporište svom stavu nalazi i kod drugih autora od kojih pojedini tvrde da je kulturni obrazac generacije "šezdesetih" samo nastavak degeneracije započet 20-ih godina prošlog veka, posle prekida izazvanog "velikom depresijom" i II svetskim ratom. Međutim, Bjukenan smatra da je jedna osobina Vudstok generacija potpuno nova, a to je mržnja sopstvene zemlje. Iako i sam konzervativac, nije u potpunosti svu krivicu za posleratnu kulturnu transformaciju Amerike bacio na reformatore, već je optužio i svoje političke istomišljenike da su svesno odbacili upozorenja dobronamernih Amerikanaca o uzurpaciji kulture od strane levice i posvetili se isključivo strategijama za povećanje profita i nacionalnog dohotka. Kao rezultat takvog pristupa politici, danas se suočavaju sa anti-zapadnim multikulturalizmom i kolapsom stope rađanja sopstvene nacije.

U *petom poglavlju, Dolazeće velike migracije*, Bjukenan težište priče stavlja u geografski okvir Evrope, kao koevke zapadne civilizacije, čiji je demografski opstanak došao u pitanje još ranije nego u slučaju Amerike. Povlačeći živopisne paralele sa biblijskim pričama, autor nas upozorava da Evropa ne može, kao bogata kuća, ostati prazna i da će je pre ili kasnije popuniti demografski rastuće civilizacije Trećeg sveta. Sve to potkrepljuje zvaničnim podacima renomiranih agencija i demografskih stručnjaka, koji, bez izuzetka, predviđaju sve brži porast demografske starosti kontinenta i smanjenje njegove populacione veličine. Direktne posledice takvih

demografskih trendova su rastuće materijalne potrebe za izdržavanjem sve većeg broja starih, što će već u bliskoj budućnosti biti problem bez presedana. Rešenja ima svega tri, kako kaže autor: ili dodatni bilioni dolara od novih poreza (što je praktično nemoguće), ili udvostručenje, pa i utrostručenje broja rođenih, ili milioni uvezenih radnika svake godine sa drugih kontinenata. S obzirom da je upoznat sa istraživanjima demografa, da se porast plodnosti ne može očekivati u bližoj budućnosti, Bjukenan je uveren da će se Evropa suočiti sa enormnim povećanjem broja imigranata. Međutim, kako Stari kontinent nije imao takvo iskustvo kao što je *melting pot* Amerike, on smatra da Evropljani neće moći tako lako da "progutaju" formiranje nehrišćanskih jezgara na teritorijama hrišćanskih, nacionalnih država niti će se došljaci prosto asimilovati. Posebno mu je indikativan secesionistički proces, aktiviran padom Berlinskog zida, što ga još više utvrđuje u uverenju da Evropa neće biti spremna za asimilaciju očekivane velike invazije, koja je već započela u najvećim i najbogatijim zemljama. Ono što Bjukenan prognozira, kao posledicu ovakvog stanja, je izbijanje u prvi plan političkih partija koje ne gledaju blagonaklono na invaziju imigranata. Kao primer uzeo je Nemačku gde je lider Hrišćanske demokratske partije, A. Merkel, jasno zastupala stav o neodrživosti rešenja demografskih problema imigracijom, s posebnim akcentom na turske imigrante i moguće članstvo Turske u EU. Ispostavilo se da je njegova prognoza baš na primeru Nemačke bila tačna, jer je u međuvremenu od objavljivanja ove knjige, g. Merkel postala premijer. Međutim, Bjukenan smatra da je to "buđenje" evropskih elita prekasno, s obzirom da je odumiranje njihovih populacija počelo poodavno.

Jedan deo poglavlja nazvan je *Katastrojka* prema ironično-metaforičnom izrazu ruskih akademika inspirisanom katastrofalno nepovoljnim demografskim projekcijama za Rusiju. Bjukenan je ubeđen je da će očekivani dramatičan pad brojnosti ruske populacije iskoristiti njeni susedi, pripadnici nehrišćanske kulture, i osvojiti depopulacijom opustela ogromna prostranstva, kao što su to činili Rusi u vreme svojih ekspanzija, naročito u 19. veku. Bjukenan citira vodeće ruske naučnike koji su bezuspešno pokušavali da animiraju svoje političare i najširu javnost u pogledu oporavka plodnosti, ne shvatajući kako je moguće da se ljudi osećaju srećnim bez dece. Prema autoru, Rusija treba da shvati da je Amerika njen prirodni hrišćanski saveznik u očuvanju jedinstva i nezavisnosti, bez obzira na prošli sukob tokom Hladnog rata, budući da je isturena ka istoku i jugoistoku kao "fasada hartlenda" Zapada.

Koristeći se pesničkom metaforom u odeljku *Za kim zvona zvone* autor nas ukratko podseća na prošle vekove kada su narodi Zapadne civilizacije (Amerike, Rusije i evropskih naroda, na čelu s Britancima) kolonizovali

ostatak čovečanstva. I kao što reče pesnik, došlo je vreme da se točak sreće okrene, što je, prema Bjukenanu, započeto sa završetkom Drugog svetskog rata, a dostiglo svoj klimaks u ovom veku. Ističe da su prvi na udaru Evropljani, koji doživljavaju drugi veliki islamski talas, i Rusi, kojima "krčmar" dolazi iz Centralne Azije i Kine po "naplatu carevih dugova". U odeljku "Iran i Zaliv" izražava se bojazan od zemalja u populacionom usponu, čija snaga leži i u atomskom oružju koje će one sigurno razviti. Jer, od kako je počela atomska era, nije izvršena invazija ni na jednu državu koja poseduje ovo oružje.

Za Bjukenana je "Evropa – mrtav čovek koji hoda". On se čudi kako su Evropljani za par decenija izgubili svu vitalnost i požrtvovanje koje ih je krasilo. Smatra da Evropa neće moći da interveniše u zemljama iz kojih prete teroristički akti, da bi ih predupredila na svojoj teritoriji, kao što su to još uvek u stanju Amerikanci. Razlog je u njenoj "paralisanosti" izazvanoj arapizacijom i islamizacijom. Evropljani su izabrali *la dolce vita* stil života, koji će im omogućiti da "izumru na visokoj nozi". Stoga ni Amerika ne bi više trebalo da brani Evropu, kada ona ne može da se odbrani od same sebe, tj. kada se demografski ne obnavlja. Zašto bi Amerikanci bili ti koji bi umrli za Evropu, pita se autor.

U odeljku u kome se ironično razrađuje naslov *Konačno rešenje pitanja starenja*, Bjukenan, bez dileme, smatra da će Evropa vrlo lako rešiti demografske probleme izazvane progresijom procesa starenja stanovništva. Iako je danas Holandija jedina zemlja sveta koja je legalizovala eutanaziju, autor je uveren da će njen primer uskoro slediti i druge ostarele zemlje Evrope. U prilog tome navodi brojne radove eugeničara iz prve polovine 20. veka, ali i šire društveno prihvatanje, pa i materijalizaciju njihovih ideja u Evropi druge polovine prošlog veka. Naravno, povučena je i paralela s Hitlerovom Nemačkom, kao dokaz da ni tako surova iskustva primene eugeničkih metoda i principa nisu mogla odvratiti savremene mislioce i političare od ponovnog odbacivanja hrišćanske ideje o svetosti života. Međutim, možda više od svega govori autorova opaska da baby-boom generacije Evrope mogu doživeti da vide kako im živote bezosećajno okončava društvo bez njihovog pristanka, kao što su oni bezosećajno odlučili da iza sebe ostave generacije malobrojnije od svojih.

U delu poglavlja pod nazivom *Izrael i Srednji Istok*, Bjukenan skreće pažnju da je izraelsko "Palestinsko pitanje" zapravo demografsko pitanje. Jer, iako izraelska populacija beleži porast on je daleko sporiji od porasta okružujućih Palestinaca. To će za pedeset godina rezultirati sa 25 miliona Palestinaca i svega 7 miliona Izraelaca. Zatim u odeljku *Povratak proroka* Bjukenan aludira na tzv. drugi talas Islama. Nakon konačnog proterivanja islamskih imperija iz Evrope početkom prošlog veka, autor primećuje da se Islam

ponovo budi širom sveta. Kao primere navodi brojne krizne situacije u svetu, čiji su glavni akteri narodi muslimanskih zemalja. Naime, iako je propala ideologija "islamizma" u smislu izgradnje modernih islamskih država, islam kao vera nije. Navodi se da se 2000. prvi put u istoriji desilo da ima više muslimana nego katolika u svetu. Samo u Evropskoj uniji ima između 12 i 15 miliona muslimana (ovi podaci se odnose na period pre najnovijeg proširenja Unije iz 2004.). Bjukenan zaključuje odeljak konstatacijom da je Zapad tehnološki generacijama ispred islamskog sveta, ali je zato zaboravio na želju za rađanjem dece koja bi tu civilizaciju nasledila. I opet se naglašava da je na Zapadu takva situacija jer "nema vizije bez vere", što islamu sigurno ne nedostaje.

Završni odeljak ovog poglavlja *Izrael kao metafora* slikovito izlaže autorovo ubeđenje da jednakost među narodima postoji samo na papiru, a čak iako postoji neko vreme to je samo privremena faza primirja u konstantnoj borbi za prevlast. Izrael mu je poslužio kao metafora za današnju situaciju u kojoj se nalazi Zapad okružen narodima koji žele da preuzmu ulogu vladara. Kroz kratak pregled istorije nastanka savremenog Izraela, Bjukenan jasno vidi paralele sa savremenim trenutkom zapadne civilizacije, čiji susedi neprestano vrebaju otimajući deo po deo, pri tom se tek spremajući za završni udarac. Po njemu, religije u usponu moraju biti militantne, spremne na mučeništvo i obavezno netolerantne. Takvo je, uostalom, bilo i hrišćanstvo u periodu svog razvoja i širenja. Međutim, danas je to religija koja se povlači i izvinjava za dela svojih predaka. U takvoj situaciji narodi koji danas "shvataju" da su bili žrtve hrišćanskog rasizma, svakako će, veruje autor, iskoristiti priliku uvidevši da su hrišćani paralizovani krivicom i nemoćni za otpor, te će hteti da povrate ono što je njihovim precima oteto. Citirajući Plauta i T. Hobsa, Bjukenan potvrđuje svoje duboko uverenje da su vremena jednakosti samo privremena primirja u beskonačnoj borbi, jer je čovek čoveku vuk. Zato savremenu situaciju Zapada može da vidi jedino kao njegov sumrak pre nego što svetom zavladaju nove snage bazirane na drugoj, snažnijoj veri nego što je to hrišćanstvo danas. Jer, današnji narodi razvijenog Zapada daleko su manje skloni da umru za svoje snove od naroda koji ih okružuju. A upravo ta osobina pokazuje, naizgled paradoksalno, ko više želi život, smatra autor.

Šesto poglavlje, dovoljno indikativno naslova, *La Reconquista*, počinje pregledom istorijskih događaja vezanih za otepljenje Teksasa od Meksika, naravno iz autorove vizure. Cilj takvog uvoda je da nam naglasi razliku koja postoji između "starih" imigranata (iz Irske, Italije, Istočne Evrope...) i "novih" imigranata (ubedljivo najbrojnijih iz Meksika) u pogledu njihove volje za asimilacijom sa starosedeocima. Osnovna teza je da se Meksikanci osećaju pokradenim od strane Amerikanaca, kada je u pitanju Teksas, te

prosto ne žele da se asimiluju sa starim imigrantima po celoj teritoriji SAD, već se namerno koncentrišu u jugozapadnoj delu, u pograničnoj zoni uz svoju maticu. Prema Bjukenanu, namera je više nego očigledna. To potvrđuje konstatacijom da Meksikanci dolaze u SAD samo da rade, ali ne i da prihvate kulturu, što ima za posledicu stvaranje nacije u okviru nacije. Pri tom je najveći problem što kulturne elite podržavaju multikulturalizam, bivajući otvoreno protiv *melting pota*. Takvu situaciju vešto koriste Meksikanci i drugi hispano Amerikanci, smatra autor, zaklanjajući se iza rasnih, etničkih i manjinskih prava.

Međutim, iako Bjukenan tvrdi da su za nedostatak želje za asimilacijom prevashodno odgovorni Meksikanci, ne usteže se reći da je razumljivo da su se doseljenici iz Evrope lako međusobno izmešali, jer su došli iz istog kulturnog i religijskog miljea, dok je bilo nerealno očekivati da se to dogodi sa Meksikancima, koji ne da su samo iz druge kulture već ih je znatan broj i druge rase. Istorija nas uči, veli autor, da je daleko teže da se asimiluju različite rase. Uporište svoje teze Bjukenan nalazi u Hantingtonovom *Sudaru civilizacija*, koji "nove imigrante" ne može da svrsta ni u one koje se asimiluju ni u one koji u zemlji receptoru samo borave par godina da bi radili. Po njemu je "invazija" od milion civila godišnje iz Meksika ravna invaziji istog broja meksičkih vojnika, jer narušava nacionalni identitet i kulturni integritet Amerikanaca. Uz to, i brojne merodavne ankete govore da su Amerikanci u većini za smanjenje obima imigracije, ali to elite ne žele da prihvate. Ako država pristaje na današnje stanje samo zbog održavanja i jačanja ekonomske snage, autor se pita da li je preveliki rizik uvoziti toliki broj ljudi, koji su kulturno znatno različiti od aktuelne većine. Jer, ako asimilacija propadne, SAD će se suočiti sa unutrašnjim sukobima i rascepima, što bi moglo dovesti do njihove "balkanizacije". Takav scenario je zastrašujući i Bjukenan se jednostavno zgražava nad činjenicom da SAD mogu raskinuti sa konceptom etničnosti i kulture kao kohezionim faktorima nacije, doživljavajući sudbinu velikih evropskih država koje su se raspale krajem prošlog veka. On smatra da je Evropa već poklekla pred secesionističkim pokretima u svojim državama, jer se ljudi sve manje identifikuju sa nacijom i državom a sve više sa rođacima i prijateljima.

Ovakva poređenja između SAD i Evrope u pogledu kohezionih faktora države ne deluju ni malo logično, posebno što i sam autor navodi da je ponuda meksičkog predsednika o ukidanju granica između Kanade, SAD i Meksika neodrživa, jer bi siromašni Meksikanci pohrlili u SAD u potrazi za ekonomski boljim životom. Da li se ovde zaista radi o kulturnim ili nekim drugim preprekama za formiranje jedinstvene države, nije pitanje koje autor postavlja, ali ono neminovno proizilazi iz njegovog kontradiktornog stava?

Iako stanovnik svake države na svetu može postati "dobar Amerikanac", kao što su to i brojni Meksikanci pokazali tokom istorije, Bjukenan smatra da je, naročito u Kaliforniji (s trećinom populacije Latino porekla), na snazi novi etnički šovinizam. U prilog tome navodi brojne primere koji pokazuju animozitet stanovnika jugozapadnog dela SAD prema belcima. Međutim, autor smatra da je situacija krajnje ozbiljna jer su stremljenja studentskih i akademskih organizacija u pogledu budućeg otcepljenja jugozapadnih država SAD praćena i zvaničnom političkom podrškom Meksika. Pri tom, izostaje zvanična osuda SAD, koje jednostavno ne mogu da odgovore na invaziju Meksikanaca, koji populaciono eksplodiraju, uvećavajući svoju državu svakih deset godina za dodatnih deset miliona, zabrinut je autor. Čak se ta invazija ohrabruje kroz brojne organizovane akcije za prihvatanje najsiromašnijih došljaka. Međutim, razočaranost autora odnosi se na vladajuću političko-kulturnu klimu u SAD, koja zabrinutost o radikalnoj izmeni etničkog sastava države smatra antiameričkim stavom. Da bi slikovito razjasnio da ne gleda na svaku imigraciju kao na zlo koje će uništiti američku kulturu, Bjukenan poredi imigrante sa rekama Misisipi. Kako kaže, ona nam daje neophodnu vodu za život, kao što su imigranti obogatili Ameriku tokom istorije, ali kada reka poplavi svoje obale može nastati ogromna pustoš. Međutim, žali se autor, pitanje imigranata, usled vladavine principa političke korektnosti, nije na dnevnom redu, a nivo reke je porastao do istorijski neviđenih visina.

Zašto je to tako, Bjukenanu je potpuno jasno, s obzirom da se sa promenom etničkog sastava zemlje menja i politika. Zato je kroz političku vizuru, u odeljku *Ko je upropastio Reganovu koaliciju?*, pokušao da sagleda i razjasni problem imigranata. Tokom perioda 1968-1992, Republikanska partija je praktično okupirala Belu kuću kroz šest predsedničkih mandata, zahvaljujući prvenstveno glasovima bele populacije. Međutim, pristavši da podrži Dekret o imigraciji (1965) dugoročno je potkopala svoje temelje. Kroz par decenija biračko telo se, prilikom imigranata, znatno promenilo što je dovelo do toga da savezne države SAD sa najvećim brojem imigranata, nekada uporišta Republikanaca, postanu "glasačke mašine" Demokratske partije. Napominjući da, prema demografskim projekcijama, Ameriku čeka put koji su prešli Teksas i Kalifornija u pogledu smanjenja udela belaca, Bjukenan ukazuje da će polovinom ovog veka belci biti manjina u zemlji, a to znači potpuno drugačije odnose u politici. Pri tom je hispano populacija segment stanovništva sa najvećim porastom zahvaljujući nivou plodnosti kakav je u SAD bio u vreme rađanja baby-boom generacija.

Kako promena etničko-rasnog sastava američke populacije direktno utiče na političke izbore, a usled povratne sprege na porast imigracije? Za autora ovde nema dileme. Imigranti, koji su mahom siromašni, po dolasku u SAD

užívaju brojna socijalna davanja u smislu da više dobijaju od države nego što joj prihoduju. Dugo godina po dolasku njihovi su prihodi nedovoljno visoki da bi bili oporezovani federalnim taksama. U takvoj situaciji njima više odgovara načelna politika Demokrata koji razvijaju poreske programe na uštrb bogatijih slojeva, u cilju izdvajanja sredstava za siromašnije. S obzirom na osnovnu politiku Republikanaca da se porezi smanjuju, jasno je da imigranti tu ne vide svoj interes, decidan je autor. Po njemu, potrebno je da "prođu" dve generacije da bi se potomci imigranata "preselili" u srednju klasu i preobratali u Republikance. Stoga je računica Demokrata jasna, više imigranata – duži boravak na vlasti. Takva izmena strukture izbornog tela neminovno vodi ka razvijanju leveice, smatra autor, jer se povećavaju zahtevi prema državi. Dugoročno, ni politika Republikanaca ne može ostati u svojim današnjim okvirima ako žele učešće u vlasti, što se već potvrdilo u potezima vladajuće Bušove administracije koja je postala vrlo predusretljiva prema hispano biračima, često i po cenu svojih konzervativnih principa.

Bjukenan smatra da je razvoj demografske situacije u Kaliforniji paradigmatičan za celu Ameriku. Drugim rečima, ono što Kalifornija proživljava danas u skorijoj budućnosti biće sudbina cele zemlje. Otuda i naziv ovog odeljka *Američki Kvebek*. Tokom 90-ih godina prošlog veka Kalifornija je porasla za tri miliona stanovnika, ali se njena anglo-saksonska populacija smanjila za pola miliona. Za neke istraživače to nije iznenađenje, jer je anglo-saksonska hegemonija bila samo jedna faza (aproksimativno 1880-1960) u suštinskoj hispano prirodi Kalifornije kao delu Kalifornijsko-meksičkog kontinuuma. Ali, ostavimo li na trenutak kulturne posledice po strani, postavlja se pitanje, ističe autor, da li je intenzivna imigracija ekonomski opravdana za državu, jer su ovi troškovi danas dostigli nivo od čak 108 milijardi dolara godišnje. U uslovima veoma liberalne imigracione politike prema hispano populaciji, doseljenicima iz Evrope je veoma teško da dođu do američkog državljanstva iz vrlo prostog razloga. Masovna emigracija iz zemalja Trećeg sveta je veoma "dobra za biznis", posebno onaj koji zapošljava ogroman broj radnika po niskim platama. No, Bjukenan tu vidi izraziti paradoks gde akcionarski interesi obavezno dolaze u koliziju sa nacionalnim. A zna se da je imigraciono pitanje iznad svega pitanje same Amerike, zaključuje autor. Da li će kao takvo zaista i doći na dnevni red teško je prognozirati, jer i sami statistički podaci, koje autor navodi, ukazuju da aktuelna imigraciona politika nije plod slučaja. Jer više od petine legalnih imigranata nema kompletno završenu osnovnu školu, skoro dve trećine imigranata iz Centralne Amerike ne zarade ni dvadeset hiljada dolara godišnje, a skoro trećina doseljeničkih domaćinstava je ispod linije siromaštva. Ovi pokazatelji su dva do četiri puta nepovoljniji u odnosu na iste za starosedelačku populaciju.

Međutim, tek na kraju ovog poglavlja, u odeljku pod nazivom *Šta je nacija?*, Bjukenan objašnjava zašto, prema njegovim shvatanjima, obimna imigracija škodi Americi. Očito je da prethodno navedeni razlozi nisu toliko presudni za njegov krajnji stav. Jer, priznaje on, većina ljudi koja je došla da živi u SAD iz drugih zemalja predstavlja "pristojan svet", koji je došao da bude deo američke porodice. Ali, ogroman broj ljudi potekao iz kultura koje imaju malo zajedničkog sa američkom dovodi u pitanje pojam nacije. Prema autoru nacija je predstavljena idejom jedinstva "krvi i tla". Kao pobornik ove ideje navodi se jedan od bivših državnih sekretara SAD (J. Q. Adams), ali ne i oni najpoznatiji i najozloglašeniiji njeni predstavnici. Kako bilo, Bjukenan ne vidi današnju Ameriku kao jedinstvenu naciju, kako su je zamišljali Ruzvelt i Wilson, jer ima previše rasa, vera i jezika koji ne žele da budu unificirani. Naravno, autor pod unifikacionim faktorom podrazumeva hrišćanski kulturni obrazac. Čak ni demokratija više ne drži Amerikance na okupu, jer je većina nezainteresovana za izbore. Stoga, on sumnja da broj od milion imigranata godišnje može pomoći Amerikancima da se ponove ujedine u jedan narod.

U sedmom poglavlju *Rat protiv prošlosti*, Bjukenan razrađuje tezu o pogubnom uticaju savremene kulture na istorijsko nasleđe nacije iznetu u prvim delovima knjige. Navodeći primere, od stvarnih, kao što je bio Otomanski danak u krvi, pa do fiktivnih, kakav je Orvelov Veliki brat iz romana *1984*, autor ističe neophodnost brisanja memorije ljudi da bi se njima vladalo. To su shvatili na vreme i predvodnici "kulturnog marksizma" sprovodeći kroz svoju "kritičku teoriju" politiku destrukcije ličnosti. Ono što je takav pristup uradio popularnim vođama na ličnom planu, uradio je čitavoj naciji kroz neprestano ponavljanje napada na njenu prošlost, smatra Bjukenan. A to je moralni ekvivalent sknavljenju grobnica i kostiju predaka. Mnogi stari heroji nisu preživeli smrtonosna polja "nove istorije", što čini da istorija više ne ujedinjuje Amerikance, uveren je autor, već ih obeshrabruje i deli na decu žrtava i decu zlikovaca američke prošlosti.

U odeljku *Stara istorija* autor daje sažetu interpretaciju ključnih istorijskih događaja u SAD od njenog osnivanja pa do Prvog svetskog rata, kakva je važila u školskom sistemu sve dok na scenu nije stupila kulturna revolucija. Opisujući faktografski dela poznatih istorijskih ličnosti, autor nas uverava da tako slavnu istoriju nema ni jedna nacija na svetu. Međutim, danas je američkoj deci oduzeto njihovo nasleđe i pravo da znaju "veličanstvenu istoriju svoje zemlje". To potvrđuju i svojevremena likovanja medija povodom propasti proslave petsto godina od Kolumbovog otkrića Amerike, za koje se danas kaže da nije bilo otkriće već invazija Evropljana, koja je uništila starosedelačke kulture satrevši njihova sela. Međutim, Bjukenan se ironično pita na kraju odeljka *Zbogom, Kolumbo*: "Šta se podrazumeva pod kulturnim genocidom ako niko nije video točak u Americi pre nego što su

Evropljani došli, pri čemu su neka domorodačka plemena još uvek upražnjavala kanibalizam?"

U odeljku *Osnivači* Bjukenan nam navodi primere kako su najbeskrupuloznije diskreditovani osnivači moderne Amerike, kao licemerni i pokvareni ljudi. Kao rezultat imamo dramatičan pad osećanja ljubavi prema svojoj zemlji kod američkog naroda, kaže autor. Ako je više od 90% Amerikanaca svoju zemlju smatralo najdivnijom na svetu samo jednu generaciju unazad, danas je taj procenat pao na svega nešto više od 50%. Kao jedan od najočiglednijih primera kako su revizionisti kulture sproveli svoje naume, autor navodi reakcije predstavnika savremene društvene elite na izuzetno gledan film "Patriota" (2000), koji prikazuje događaje iz vremena američke revolucije. Naime, sve ono što je do pre pola veka bila uobičajena interpretacija istorije u američkoj kinematografiji, danas se smatra kriminalnim činom i fašističkim pristupom. Prihvatljivi su jedino filmovi koji Indijance prikazuju kao prve zaštitnike životne sredine, koji su čuvali zemlju i živi svet od koga su zavisili dok nisu došli nemoralni belci da ih istrebe - još jednom Bjukenan koristi ironične metafore o kulturnom prevratu.

Sledi odeljak *Koliko juče* gde autor nabraja dvadeset tri primera "...da čitaoci vide kako su nekadašnji američki heroji izbačeni iz Panteona od strane modernih Talibana". Navode se primeri promene imena škola, praznika, sportskih klubova, podizanja spomenika dojučerašnjim istorijskim protivnicima, izmene zvaničnih pečata, uklanjanje nepoželjnih portreta, zastava, spomenika, zamena himni, zabrana izvođenja tradicionalnih pesama, pa čak i izbacivanja klasika književnosti iz školske lektire. Zvuči poznato, zar ne? Teško je za poverovati, kaže autor, da je i Tvenov klasik *Avanture Haklberi Fina* na listi zabranjene lektire pod optužbom da je u pitanju "najgroteskniji rasistički šund". Naravno, ko su Hemingvej, Eliot i Triling da takvu knjigu smatraju američkim klasikom, opet je ironičan Bjukenan. Čak je i dobitnik Pulicerove nagrade za čuvenu "ekranizovanu" knjigu *Ubiti pticu rugalicu*, Harper Li, okarakterisan kao autor institucionalizovanog rasizma. Posle korekcija i zamena zastava pojedinih saveznih država na red je morala doći i glavna, federalna. Tako je jedan od članova Predstavničkog doma, pripadnik Demokratske stranke iz Memfisa, odbio da stoji pred zastavom prilikom zakletve na vernost, jer "ona predstavlja bivše kolonije koje su porobili naši preci". Šta nam ovi incidenti govore, pita se Bjukenan, i odmah odgovara: "Da su oni koji osuđuju netoleranciju među najnetolerantnijim". U našem orvelovskom svetu novogovora različitost znači konformizam, smatra autor i zaključuje da je Orvel zaista imao pravo kad je rekao "da se revolucija podiže da bi se

uspostavila diktatura". To je očito slučaj i sa "našom kulturnom revolucijom koja ne trpi neslaganje".

U odeljku *Nova istorija* Bjukenan navodi najznačajnije odrednice iz "Nacionalnih standarda za istoriju" koji služe za pisanje udžbenika. Za taj projekat je Univerzitet UCLA dobio dva miliona dolara od Nacionalne zadužbine za humanističke nauke i Ministarstva obrazovanja (1992), što je bila "cena po kojoj je kulturna revolucija pročistila staru istoriju od slavni heroja i državnika i prilagodila novim standardima". A prema njima, udžbenici istorije u državnim školama ne pominju Tomasa Edisona, Aleksandra Bela, braću Rajt, Ustavnu konvenciju, američko iskrcavanje na Mesec, ali detaljno obrađuju Kju Klus Klan, predstavljaju pogubljene "ruske špijune", Džulijusa i Etel Rozenberg, dijalog indijanskog poglavice i Džordža Vašingtona, velike uspehe Sovjeta u istraživanju svemira, kao i veštine, organizaciju i arhitekturu kulture Acteka. Naravno, ponovo je sarkastičan Bjukenan, "novi udžbenici ne pominju staromodni običaj starih Acteka o prinošenju ljudskih žrtava".

Novije istraživanje je pokazalo da je "rat protiv američke prošlosti" uspeo, smatra autor, jer je na testu učenika završnih godina srednjih škola i fakulteta o poznavanju američke istorije njih četiri petine palo, ali ih je zato 98% znalo za poznatog repera (Snoop Doggy Dog) i crtane likove (Beavis and Butthead). Pored toga, nijedan od pedeset pet elitnih koledža i univerziteta u SAD ne zahteva kurs iz američke istorije kao obavezan za sticanje diplome.

Naslov osmog poglavlja, *Dekristijanizacija Amerike*, mogao bi, zapravo, biti i naslov cele knjige. U njemu autor interpretira savremenu kulturnu klimu Zapada kao realizaciju ideja Gramšija i ostalih "kulturnih marksista". U potpunosti je siguran da postoji apsolutna korelacija između religijskog verovanja i veličine porodice. Drugim rečima, stopa rađanja među vernicima, bez obzira na njihovo religijsko opredeljenje, je veća nego među ateistima. Gde god sekularizam trijumfuje, populacija počinje da se smanjuje i umire. U prilog tome, navode se statistički podaci o mizernim stopama posećenosti crkava u evropskim zemljama, te Havelova konstatacija da smo "stvorili prvu ateističku civilizaciju u istoriji ljudske vrste".

Međutim, autor se, u ovom poglavlju, ponovo vraća na nedogovoreno pitanje iz prvih delova knjige. Kako je moguće da američka nacija, tako posvećena crkvi i natopljena tradicionalnim hrišćanstvom, kao što je to bilo do 50-ih godina prošlog veka u SAD, dozvoli sebi da bude javno dekrizotizovana, skoro bez borbe? Bjukenan smatra da se to odigralo uz pomoć "sudskih ideologija" koje su zavladaile Vrhovnim sudom. Zapravo, koristeći klauzulu Četrnaestog amandmana, sud je shvatio da ima latentnu moć da preoblikuje društvo, čime su države članice Unije postale praktično provincije potčinjene

Vrhovnom sudom, ubeđen je autor. Bjukenan navodi primere u kojima je Vrhovni sud direktno uticao na izbacivanje hrišćanskog učenja iz državnih škola i ustanova. Vremenom su niži sudovi, ulagujući se Vrhovnom, postali čak i revnosniji u donošenju odluka usmerenih ka proterivanju hrišćanskih ideja iz javnog života. Kao što je u prethodnom poglavlju vrlo pedantno nabrojan niz primera izmenjene interpretacije činjenica iz američke istorije, tako je ovo poglavlje fokusirano na primere izmenjenog odnosa društva prema ulozi religije u obrazovanju i svakodnevnom životu.

Bjukenan navodi *Humanistički manifesto* (1973) kao jedan od glavnih priručnika novih dogmi koje se uče u američkim državnim školama. Iako je u vreme kada se pojavio bio daleko izvan glavnog toka američke kulturne i obrazovne javnosti, autor, za njegovu postepenu društvenu implementaciju, krivi Demokratsku partiju, koja je iskoristila slabljenje otpora Republikanaca. Osim toga, uz dekrizacijaciju išla je i promena moralnog poretka od nekad vladajućeg judeo-hrišćanskog do novog predstavljenog principima iz *Humanističkog manifesta*. S obzirom da Bjukenan na sekularni humanizam gleda kao na jednu novu veru, njen razvoj i širenje tumači u okvirima "religioznog rivalstva". Zato smatra da je najveći uspeh ovog velikog rivala hrišćanstva bio u ubeđivanju hrišćana da novi humanizam nije rival njihovoj veri, već su to ideje koje se razvijaju same po sebi. A glavno sredstvo implementacije ideja mu je Vrhovni sud.

Međutim, indikativno je Bjukenanovo uverenje da ono što su hrišćani izgubili ne mogu dobiti natrag bez borbe. Iako je svestan da to zvuči oštro, misli da je neophodno buđenje hrišćana jer i oni snose dobar deo krivice za današnje stanje. Zapravo, još pre nego što su na scenu stupili "građanski slobodnjaci", hrišćani su se svojevolejno povukli sa "javnog trga" moralnih i političkih debata. Bjukenan je uveren da detronizaciju Boga iz američkog javnog života, izvedenu diktatorski a ne demokratski, naši preci ne bi nikad dozvolili. Kao rezultat, danas imamo vladavinu manjine nad većinom u SAD i to uz pomoć pet sudija Vrhovnog suda, pri čemu nema Amerikanca koji može da se seti svih pet imena. Iako rezultati istraživanja javnog mnjenja govore da je Amerika još uvek "najhrišćanskija" nacija Zapada, autor je žalostan što veliki deo današnjih hrišćana ne doživljava svoju veru zahtevnom i borbenom kao nekad.

Iako ni jedan sud nije naredio crkvama da prerade svoje molitve, himne ili Bibliju u skladu sa novim sekularnim katehizisom, one su to uradile dobrovoljno. Razlog je jasan za Bjukenana – mladi sveštenici nisu hteli da budu izopšteni iz svog vremena, pa su pokušali da pomire hrišćanstvo i bunt svoje generacije prema društvenim normama i tradicijama. Želeći tako da postanu bitni, postali su samo smešni, zaključuje autor. Jedan od indikativnih primera koje autor navodi je odluka Nacionalnog saveta crkava SAD iz

1980. da ustanovi Komitet, sačinjen od feminističkih profesora, koji su napisali neseksističke varijante crkvenih kniga. Tako je izraz "Sin Božji" zamenjen izrazom "Dete Božje", a Božja odluka da stvori Evu za Adama je prerađena da glasi: "Nije dobro da ljudsko biće bude samo; stoga ću napraviti prijatelja koji će odgovarati ovom biću".

U odeljku *A sada, provokacije* Bjukenan navodi brojne primere u kojima savremena umetnost zloupotrebljava najpoznatije hrišćanske simbole i vrednosti prikazujući ih na bizaran i opscen način. Sve se to izvodi pod parolama, smatra autor, sličnim onoj Endi Vorhola da je "umetnost ono sa čim možeš izaći na kraj". Zatim, u odeljku *Gej prava i ljudska prava?* Bjukenan pokušava da suštinu "kulturnog rata" predstavi kroz jedno pitanje – Čija verovanja treba da budu osnova zakona? Prema biblijskom hrišćanstvu homoseksualnost je neprirodna i nemoralna, a prema "novoj kulturi" moralan i legitiman životni stil. Dva shvatanja neće moći dugo da koegzistiraju, jer zakon može biti zasnovan samo na jednom ubedenju, smatra autor. A pravac u kome se krećemo vodi uspostavljanju hegemonije nove kulture, nakon čega će tek uslediti diktatura. Međutim, osnovni cilj autora u ovom odeljku bio je da utvrdi koji od dva stava je ispravan, pa je odgovor potražio kod priznatog britanskog psihoanalitičara, koji je tokom četrdesetogodišnjog bavljenja problemima homoseksualaca pomogao trećini svojih pacijenata da vode "normalne" živote, da se ožene i imaju decu. Bjukenan prihvata stav iskusnog stručnjaka da je kulturna revolucija promenila "patologiju" u "životni stil", izlečivši homoseksualnost preko noći, dekretom.

Veliki eksperiment je odeljak koji nam kaže da se savremena civilizacija previše odvažila. Jer, zapadni čovek je uz pomoć medicine i biologije naučio kako da spreči, produži, napravi i klonira život; kroz vojnu tehnologiju kako da dobije rat bez izgubljenog vojnika; kroz razumevanje monetarne fiskalne politike kako da spreči depresije; kroz globalnu ekonomiju kako da stigne do prosperiteta; kroz globalnu demokratiju kako da teži svetskom miru. Ukratko, Bog nam je bio dobar instruktor letenja, ali dalje možemo sami metaforično zaključuje Bjukenan, a zatim sugestivno interpretira odabrane statističke podatke o "dekadentnoj i umirućoj civilizaciji kroz prve plodove kulturne revolucije u dekristijanizaciji" SAD: četvrtina dece pripadnica bele rase rodi se van braka; broj samoubistava tinejdžera utrostručio se za četiri decenije; srednjoškolci postižu najlošije ocene od svih industrijalizovanih zemalja; broj abortusa dostigao je 1,2-1,4 miliona godišnje (najviša stopa na Zapadu); trećina dece živi samo sa jednim roditeljem; dva miliona Amerikanaca je u zatvoru, 4,5 miliona na uslovnoj slobodi (1980. bilo je svega pola miliona ljudi u zatvoru); šest miliona ljudi je zavisno od droge; u Afro-američkoj populaciji 69% je rođenih van braka,

dve trećine dece živi s jednim roditeljem, a 28,5% dečaka može očekivati da završi u zatvorima. I u Evropi je, kaže autor, zavladao prećutni ateizam. Zapravo, ceo Zapad danas vidi sreću u alkoholu, drogi, pornografiji i "rekreativnom" seksu. Kako je, onda, moguće kreirati moralnu naciju i dobro društvo kada se više ne slažemo šta je moralno i dobro? – pita se Bjukenan.

Kroz priču o američkim izviđačima, kao tradicionalno hrišćanski orijentisanoj organizaciji, koja se bezuspešno opire kulturnoj transformaciji (odjeljak *Kada izviđači postaju bigoti*), autor nam iznosi završne dokaze teze da kultura i religija predstavljaju isti pojam. Citirajući teologe i istoričare, Bjukenan navodi da reči kultura i kult, tj. religija, dele isti koren u latinskoj reči *colere* što znači obrađivati, gajiti, kao što je obrađivanje nečije bašte ili nečijeg karaktera. Drugim rečima, to je kao kad ljudi odrastu zajedno na istim vrednostima, razviju zajedničke liturgijske običaje, zajedničku kuhinju, umetnost, dnevne rituale ili pevaju istu himnu. Ove zajedničke navike povezuju ih zajedno u zajedničku kulturu, a kulturu povezuju sa zajedničkom religijom. Cilj sekularista je da prekinu veze između naše kulture i "zajedničke religije", uverava nas Bjukenan i dodaje da takav scenario svakako vodi u propast ne samo religiju već, pre ili kasnije, i kulturu poniklu iz nje. Primer iz ovog odeljka odnosi se na pritisak sveopšte javnosti, od Vrhovnog suda, preko obrazovnih ustanova i lokalnih vlasti pa do slavnih ličnosti, na organizaciju Izviđača da konačno prihvati homoseksualce u svoje redove. S obzirom da se ne radi o državnoj organizaciji, cilj autora je bio da nam pokaže da je nakon državnih škola i javnog mnjenja Amerike na redu dekristijanizacija privatnih institucija. A kada, konačno, hrišćanstvo ode sa scene otići će i cela naša kultura. Prema rečima T. S. Eliota, "to je najbolniji scenario, jer nije moguće instalirati gotovu novu kulturu, bez prethodnih vekova varvarstva".

Deveto poglavlje *Zastrašena većina* fokusira se na one koji je trebalo da budu prva linija odbrane od napada kulturne revolucije. Jer, kako autor citira urednika "Novog kriterijuma", R. Kimbala, u njegovoj knjizi *Dugi marš*, "dugi marš američke kulturne revolucije prevazišao je najluđe snove svih osim naivnih utopista, pri čemu je najveća ironija da se ova pobeda odigrala u sred značajnog pomeranja izbornog tela ka desnici. Međutim, tobožnje izborne pobede konzervativaca nisu učinile ništa da izazovu dominaciju levo orijentisanih emancipacionalističkih pogleda i ideja u našoj kulturi". Iako su imali pristup medijima, podršku biračkog tela i kontrolu vlasti, Republikanci, od početka "kulturnog rata" pa do danas, nisu ništa poduzeli da se odbrane pred naletima "kulturnih revolucionara". Najčešći odgovor bio je povlačenje, što je izazivalo još žešće atake njihovih protivnika.

Bjukenan se i u ovom poglavlju zgražava nad sudbinom Evrope, tvrdeći da je moralna trulež još više rasprostranjena na Starom kontinentu,

apostrofirajući već iznetu tezu da Evropljani, danas, čekaju da ih Amerikanci brane od neprijatelja. Polazeći od Solženjicinove misli da bi nas "nestanak nacija osiromašio jednako kao kad bi svi ljudi bili rođeni slični, sa istim karakterom i istim licem", autor ne može da veruje da su se narodi Evrope, izgleda, pomirili sa činjenicom da se njihovo vreme na Zemlji bliži kraju. Uzrok takvom stavu je u "ideologiji samoubistva Zapada", kako kaže Dž. Burnam, jedan od stratega Hladnog rata, a ta se bolest očito proširila u epidemiju, dodaje Bjukenan.

Autor vidi *šest razloga* zbog kojih se konzervativci nisu odlučnije oduprli revoluciji uperenoj ka njihovoj civilizaciji i kulturi. Prvi je u boljoj verziranosti većine konzervativaca iz politike i medija za pitanja iz ekonomije i inostranih poslova nego za pitanja iz istorije, filozofije ili teologije. Kao što je neko šaljivo primetio "Republikanci su poslani na Zemlju da krešu poreze". Čini se da je to, danas, i jedini razlog njihovog postojanja, rezignirano primećuje Bjukenan.

Drugi razlog je u većoj brojnosti "revolucionara" među profesorima, umetnicima, medijskim radnicima, koji su, prosto, okupirali udarne institucije koje direktno utiču na formiranje sistema vrednosti kod mladih. Ili, kao što je to opisao jedan od analitičara kulturne revolucije, K. Brinton, u svojoj knjizi *Anatomija revolucije*, "jedan od znakova primetno nestabilnog društva predstavlja naprasna pojava ogromne armije intelektualaca".

Treći razlog je u neshvatanju novih pravila igre nametnutih od strane kulturne revolucije. Odgovori na novopostavljene moralne dileme zahtevali su striktno opredeljivanje za jednu od strana, a ne tradicionalno političko, kompromisno pozicioniranje u sredini. Nova politika podrazumeva stalni napad, a ne tradicionalno defanzivni pristup konzervativaca. Poenta je što vrh Demokratske partije razume suštinu "kulturnog rata", dok je većina Republikanaca blaženo nesvesna da je bilo kakav rat u toku, smatra Bjukenan.

Četvrti razlog je u tridesetogodišnjem "bombardovanju" hrišćanskog morala. Crkva je posustala pod konstantnim napadima "kulturne revolucije" i danas jasno pokazuje znakove zamora. Konstantne optužbe za rasizam, seksizam, homofobiju i predrasude uzele su danak tradicionalnom moralu. Jedino što preostaje hrišćanima je da sačuvaju svoj protest za privatnost glasačkih kabina, ali, nažalost, oni koje biraju, uglavnom nemaju više stomak za ovu bitku, tvrdi autor. U takvim okolnostima ljudi najčešće podležu autocenzuri, a to nije građanski, već kukavički, razočaran je jedan od citiranih boraca za očuvanje starog morala.

Peti razlog je u činjenici da su ranije generacije odgajane da poštuju svoje vladare, formirajući nemu većinu sa "urođenim" konzervativnim shvatanja.

Tako, prema definiciji, kaže Bjukenan, konzervativci nisu buntovnici, mada to nisu bili ni osnivači Amerike sve dok nisu bili priterani uza zid.

Poslednji, šesti razlog, Bjukenan vidi u samom cilju kulturne revolucije. Naime, za nove generacije koje su stasale za vreme revolucije ne postoji nikakva revolucija, već kultura u kojoj su odrasli i za koju znaju čitav život. Javno ispoljavanje homoseksualnosti, mogućnost abortusa, pornografija, rđav govora u medijima, filmovima i muzici prisutni su i duže nego što se mogu setiti. Stoga mnogi mladi prihvataju aksiom moderne kulture da je stara Amerika bila nemoralna i čudna. Ispostavilo se da se pretnja radikala iz šezdesetih godina prošlog veka "ukrašćemo vam vašu decu" ostvarila, konstatuje autor.

U uslovima dominacije netolerantne, nove kulturne elite, glavna mana konzervativaca je to što su konzervativci, naglašava Bjukenan. Tako jedan od citata kaže da je "prva stvar koju treba znati u vezi sa borbom i dobijanjem kulturnog rata, to da se ne borimo za "očuvanje" nečega, već za obaranje nečega". Drugim rečima, tradicionalisti bi trebalo da se zapitaju da li samo žele da očuvaju ostatke ili pak da povrate svoju kulturu u potpunosti, postajući kontrarevolucionari koji ruše dominantnu kulturu. Jer, za one koji zaista veruju u revoluciju, desnica nije samo pogrešna, desnica je zlo. U takvoj situaciji pomaže kada se zna da "svaka revolucija oblači odoru tiranina kog je svrgla" (B. Tukman), a "svako političko pitanje pre ili kasnije postane biznis koji se konačno degeneriše u prevare i smicalice" (E. Hofer).

Bjukenanu je jasno zašto su Republikanci zastrašeni do tačke paralize kada je u pitanju rasna problematika. Kao "pošten i većinom hrišćanski svet", oni prihvataju optužnicu za dela svojih predaka, koji su praktikovali robovski sistem i rasnu segregaciju. Međutim, autor smatra da nema razloga za takvim stavom koji razjeda dušu ovih poštenih ljudi tokom celog njihovog života, posebno što u takvom stanju postaju još lakši plen za sve ucenjivače koji stalno izmišljaju nove istorijske nepravde koje moraju biti zadovoljene. Zapravo, istina po pitanju rasne prošlosti je sasvim jasna. Amerikanci nemaju potrebe da se stide svojih predaka, jer nisu oni izmislili robovski sistem, a bili su prvi koji su ga ukinuli, i zato mogu čak da se ponose. Kao dokaz nevinosti po ovom pitanju, Bjukenan ističe da se ropstvo vratilo u neke zemlje Afrike u najvećoj tišini danas vladajuće intelektualne elite Amerike. Iako je Amerika bila izložena segregaciji, jasno je da ni u jednoj drugoj zemlji sveta ljudi ne uživaju veću slobodu, mogućnosti izbora i prosperitet, uveren je autor. Stoga je vreme da nema većina zaboravi na izvinjenja, jer će, nakon svih zadovoljenih zahteva, ucenjivači sigurno izmisliti nove. U tom pogledu, Republikanci bi trebalo da se okrenu beloju većini, smatra Bjukenan, umesto da se pred svake izbore bave glavnim uporištem Demokrata, populacijom crne boje kože. Jer, jasno je da je "rasna

karta" uvek bila presudna u svim predsedničkim trkama za Belu kuću, smatra autor, i da će Demokrate i ubuduće nemilosrdno raditi na diskreditaciji Republikanaca putem zloupotrebe rasnog pitanja, pa je to tema koju ovi drugi prosto treba da ignorišu.

Ove navode autor potkrepljuje analizom predsedničkih izbora iz 2000. u završnom odeljku poglavlja, pod nazivom *Dve Amerike*. Rezultati ukazuju, smatra Bjukenan, da je Amerika jasno podeljena rasnim i kulturnim razlikama. Crnci, stanovnici hispano porekla i Jevreji bili su za Demokrate, a većina belaca za Republikance. Analitičari su zapazili da je došlo i do pomeranja u izbornom telu u odnosu na ranija uporišta dveju partija, jer se profesionalne elite sve više pomeraju ulevo, a siromašniji belci udesno. To je, prema autoru, još jedan dokaz dejstva kulturne revolucije. Ali, svakako, najbolji indikator ishoda izbora je učestalost posećivanja crkve, tvrdi Bjukenan. Tako su oni koji bar jednom nedeljno idu u crkvu glasali za republikanskog kandidata, a oni koji crkvu posećuju retko ili nikad glasali za njegovog protivnika. Ovo je potvrda, ubeđuje nas autor, da se Republikanci, ako žele da vladaju Belom kućom, moraju boriti za društvo neopterećeno rasnim razlikama i zasnovano na tradicionalnim vrednostima.

Bjukenan zaključuje poglavlje konstatacijom da je previše novca uloženo u "kulturni rat" i rasne konflikte da bi se oni preko noći završili, kako to žele "sazaljivi konzervativci". "Naduvani" budžeti raznih federalnih agencija za pitanja ljudskih prava imaju stalnu potrebu za novim "žrtvama" rasizma. Velike odštete na suđenjima ovog tipa privlače moćne advokatske kompanije. Jednostavno, rasno ucenjivanje ne prestaje, ubeđen je autor, već se proširilo i na globalni nivo. To, po njemu, potvrđuje i Svetska konferencija protiv rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i srodničke netolerancije, organizovana od strane UN u Durbanu u Južnoafričkoj republici 2000. godine, kada je od SAD traženo formalno izvinjenje za "transatlantsko ropstvo" i reparacija vredna desetina milijardi dolara afričkim Amerikancima za taj istorijski "zločin protiv čovečnosti". Iako je američka administracija odbila dodeljenu joj ulogu, autor smatra da to nije bilo poslednji put da će Amerikanci čuti o reparaciji za ropstvo, jer su mediji, Demokratska partija, federalna birokratija, advokati, UN i Treći svet ogromno investirali u rasnu politiku.

Poslednje, deseto poglavlje, *Podeljena kuća*, na neki način sumira autorove stavove iznete u prethodnim delovima knjige. Osvrćući se na istorijski poznate načine okončanja neke civilizacije, autor podseća da jedan od uzroka propasti može biti i u biološkom neobnavljanju i navali imigranata iz kultura različitih od njene. Iako je, kako smatra Bjukenan, zapadna civilizacija najnaprednija u dosadašnjoj istoriji (a Amerika njena najnaprednija nacija), danas se ona suočava sa četiri vrlo jasne opasnosti.

Prva i najveća je izumiranje stanovništva. Druga je masovna imigracija ljudi različitih rasa i kultura, koji menjaju karakter Zapada zauvek. Treći je gotovo dominantna antizapadna kultura nas samom Zapadu, duboko neprijateljska prema njegovim religijama, tradicijama i moralu. Četvrti je raspadanje nacija i dezertiranje vladajućih elita u svetsku vladu, čiji uspon zahteva kraj ere nacija.

Autor smatra da Zapadu ne nedostaju snaga i kapacitet da odbaci ove opasnosti, ali mu, očito, nedostaje želja i volja da održi sebe kao vitalnu, zasebnu i jedinstvenu civilizaciju. Možda je tome razlog okupiranost ne samo njegovih kulturnih institucija, već i glavnih korporativnih centara moći predstavnicima nove kulture. U tom smislu autor vidi globalizam kao antitezu patriotizmu, a transnacionalne korporacije kao prirodan antagonizam tradiciji. Jer, te kompanije sa svojom adaptibilnošću i amoralnošću mogu funkcionisati u bilo kom sistemu, bez lojalnosti prema radnicima i odanosti prema bilo kojoj državi. Kada su jedino cene akcija njihov smisao postojanja, jasno je da će žrtvovati sve i svakog na oltaru profita, metaforično zaključuje Bjukenan. S obzirom da su kulturnoj revoluciji bile neophodne generacije da trijumfuje, konstatuje autor, trebaće isto toliko vremena da se stare vrednosti povrate. To se neće odigrati kroz političke borbe, smatra on, već kroz moralne, intelektualne i duhovne, jer protivnik nije druga partija nego druga vera, drugi pogled na Boga i čoveka. Stoga će bojna polja češće biti u školama, medijima i visokim sudskim organima nego u Kongresu. Razlog je iskonski – režimi neutemeljeni u kulturi ne mogu potrajati, ili metaforično: "Kada je pretnja od ruskih tenkova nestala, nestali su i istočnoevropski režimi".

Od četiri navedene, najveće opasnosti po zapadnu civilizaciju, autor ističe populacionu krizu kao najneposredniju i najopasniju, rezonujući da je stanovništvo neophodna komponenta moći, iako nas istorija uči da korelacija između moći i veličine populacije nije apsolutna. Teško je pronaći primer da civilizaciji, čija je populacija starila i brojnost se smanjivala, nije bilo oduzeto ono što je ona nekad oduzela drugima. Danas je u takvoj situaciji Rusija, za koju autor kaže da joj je bilo moguće, kao sovjetskoj uniji od 290 miliona ljudi, da kontroliše svetsko carstvo, ali da danas može biti srećna ako sa ostarelom i umirućom populacijom od 145 miliona zadrži ono što ima. Možda je smrt Zapada već gotova stvar i u Americi, jer baby-boom generacija nije uspela da se reprodukuje, zabrinuto konstatuje Bjukenan. Međutim, situacija je daleko ozbiljnija u Japanu i Evropi. Evropljani moraju da podižu poreze i starosne granice za odlazak u penziju, da smanjuju beneficije za najstarije ili da uvoze radnike. Obe solucije su u igri, a vremenom će postojeće socijalne tenzije rasti, posebno između imigranata i starosedelaca.

Amerikanci još uvek imaju vremena da se odluče kako da postupe po ovom pitanju, smatra autor. Ako žele da očuvaju svoju civilizaciju i kulturu, žene moraju imati više dece, u suprotnom čeka ih sudbina Evrope i Japana. S obzirom da vladine inicijative ne mogu garantovati promenu u stavu žena prema rađanju, Bjukenan smatra da pronatalitetna i porodično orijentisana politika mora biti duboko ugrađena u nacionalnu politiku. Predlozi takvih izmena su sledeći: dopunjavanje zakona o građanskim pravima tako da dozvoli poslodavcima da daju veće plate roditeljima nego zaposlenima bez dece, nezvezano za njihovo bračno stanje, kao i da omogući jednom roditelju da bude kući dok su deca mala; umesto poreskih olakšica koje omogućavaju slanje dece u dečje vrtiće i vraćanje majki na posao, trebalo bi povećati federalne kredite za svako dete na 3000 dolara i tako dati majci mogućnost da ostane kući sa decom ("Americi ne treba više radnika, treba joj više dece"); poslodavcima treba dati poreske podsticaje koji bi omogućili oživljavanje ideje "porodične plate", koja je dovoljna za komforan život cele porodice; teret korporativnog oporezivanja treba da bude premešten sa porodičnog biznisa i farmi na veće korporacije; ako su neophodni novi izvori prihoda da pokriju ove porodične poreske olakšice, mogli bi se dobiti kroz veće poreze i carine na potrošnju uvozne robe.

S obzirom, da su, danas, vrednosti feminizma i "kontrakultre" ugrađene u socijalnu politiku i poreski sistem, konzervativci bi trebalo da ih izmene, smatra autor. Slobodno društvo ne može naterati žene da rađaju decu, ali zdravo društvo može nagraditi one koji ga čuvaju rađanjem, uveren je Bjukenan, iako misli da olakšavanje ekonomskog tereta za podizanje dece nije zamena za oživljavanje religiozne vere, koja je jedini siguran generator velikih porodica ("Nije iznenađujuće saznanje da su najveće stope rađanja među belim Amerikancima, danas, u Juti").

U odeljku *Asimilacija* autor iznosi predloge kako obuzdati najveće imigracione talase u dosadašnjoj istoriji SAD u skladu sa svojim stavovima o uticaju došljaka na starosedelačku kulturu. To podrazumeva uvođenje znatno strožijih imigracionih pravila, koja bi se u najkraćem svela na sledeće: ograničiti godišnji broj legalnih imigranata na staru vrednost od 250.000; socijalna davanja ograničiti samo na Amerikance; preraditi imigracione zakone da onemoguće "lančanu imigraciju", tj. pravo imigranata da uvedu čitave familije; treba suspendovati program dizajniran za pomoć Silikonskoj dolini, koji je godišnje dovodio 200.000 stručnjaka; pružiti otpor predloženoj amnestiji, od strane meksičkog predsednika, za ilegalne useljenike i skupiti moralnu hrabrost za njihovu deportaciju; deca imigranata trebalo bi da se posvete engleskom jeziku od prvog dana, jer bilingvizam znači dve kulture i naposljetku dve države; odbaciti težnju Republikanaca da prisajedine Portoriko; treba pojačati granične patrole; sudski goniti poslodavce koji

angažuju ilegalne imigrante izbegavajući zakonske obaveze prema američkim radnicima; oponirati ekonomskoj uniji sa Meksikom, jer to je samo korak ka političkoj uniji i kraju istinske nezavisnosti i pojma nacionalnosti (kao je što je Evropska ekonomska zajednica neizbežno evoluirala iz carinske unije u političku).

Odeljkom *Pitanje suvereniteta* autor iskazuje svoje žestoko protivljenje stvaranju nadnacionalnih institucija, tvrdeći da je to realizacija projekta "kulturnih marksista", izložena još u *Humanističkom manifestu* (1973), koji vodi konačnom nestanku nacija. Takav scenario je nedopustiv, insistira Bjukenan, smatrajući da će se u 21. veku razrešiti hoće li jedinstvene kulture Zapada preživeti ili će postati podkulture globalnog multikulturnog kontinenta. Predstavnici internacionalnog socijalizma odavno su istakli svoj plan o stvaranju jedne svetske vlade, gde bi današnje svetske, nadnacionalne organizacije predstavljale ministarstva i organe uprave svetske države. Stoga, dilema je jasna, smatra autor – patriotizam ili globalizam. I, dodaje, da se nada da će ljudi znati više da cene nezavisnost od moći, jer se konkretna zemlja i kultura može voleti, za razliku od bilo koje internacionalne zajednice, koja je samo projekat elita. Navodeći primere "rastućeg otpora" globalizaciji u razvijenim evropskim zemljama, Bjukenan smatra da je adekvatan odjek neophodan i sa druge strane Atlantika. Osnovne akcije koje Amerika treba da poduzme u toj borbi su sledeće: da se usprotivi novim finansijskim prilozima MMF-u, Svetskoj banci i UN; da teži ukidanju Svetske trgovinske organizacije; da se usprotivi ekspanziji NATO-a, jer se pretvorio u neoimperijalistički blok sa suverenim pravom napada na male zemlje, kao što je Srbija, u ime "demokratije i ljudskih prava"; da se podrži potpuno povlačenje američkih kopnenih snaga iz Evrope i Azije i izvrši revizija svih ugovornih garancija koje datiraju unatrag sve do Hladnog rata. Ovo poslednje autor smatra veoma važnim, jer navodi da su sve velike imperije iz prošlog veka stradale zbog umešanosti u sukobe koji su bili daleko izvan sopstvenih vitalnih i nacionalnih interesa. Na kraju krajeva, mi smo republika, a ne imperija, zaključuje Bjukenan.

U odeljku *Kulturni rat* autor sumira posledice koje je kulturna revolucija ostavila na savremeno zapadno društvo ističući da su one dovoljno jak signal da nacija uvidi kuda je to vodi. Sve vrednosti koje je nova kultura gromoglasno proklamovala prethodnih decenija postale su sopstvene negacije. Demografska i socijalna statistika pokazuju da je seksualna revolucija pojela svoju decu. U takvoj situaciji nije nerealno očekivati da ljudi sami poduzmu razne oblike secesije od aktuelne kulture, pri čemu je autor uveren da mnogi koji zvanično zastupaju njene stavove lično ne veruju u njih. Pošto je najteže odvojiti decu od izvora vladajuće kulture, autor

savetuje roditeljima da lično utuže deci u glavu vrednosti po kojima treba da odrastaju i žive.

Ali, ako se možemo otepeti od dominantne kulture ne možemo od politike, smatra Bjukenan u odeljku *Politika*, poslednjem u knjizi. U suprotnom bismo predali Ameriku kulturnoj revoluciji, koja još uvek ne odustaje. Još od šezdesetih godina prošlog veka nijedan predsednik SAD nije uspeo da pobegne od ovog pitanja. Iako politika ne može da izvuče Zapad iz krize, jer nije u pitanju kriza materijalnih stvari već kriza duha, svakako može pomoći da se preduzmu koraci koji će ubrzati početak kulturnog oporavka, smatra autor. Neki od najvažnijih političkih koraka koje SAD može preduzeti u tom smislu su: povratak Vrhovnog suda u ustavne okvire; uvođenje "sveže krvi" u redove protivnika kulturne revolucije; otvoreno suprotstavljanje principu "političke korektnosti"; prekid propagandnog selektivnog informisanja javnosti o zločinima iz mržnje; uvođenje zakonskih ograničenja za izvršenje abortusa; organizovanje građanskih bojkota, inicijativa i referenduma; prestanak državnog finansiranja kulturne revolucije (kada bi Republikanci skupili hrabrosti, smatra autor, trebalo bi da ukinu razne organizacije, pa čak i Ministarstvo obrazovanja, koje se samovoljno finansiraju na račun poreskih obveznika, kao što su "Planirano roditeljstvo", "Komisija za građanska prava", "Zadužbina za umetnost i humanističke nauke" i slične); vraćanje Vašingtonovog rođendana za državni praznik u čast Oca domovine umesto nametnutog "Predsednikovog dana"; izglasavanje teksta zakona koji zabranjuje bilo koji oblik diskriminacije pojedinaca ili grupa od strane države, kakav je progurala Inicijativa za građanska prava u Kaliforniji; razbijanje državnog obrazovnog monopola u skladu sa većinskom voljom Amerikanaca da poreska izdvajanja za obrazovanje njihove dece idu direktno u škole po njihovom izboru; neophodnost moralne cenzure kao imperativa zajednice, gde god državna cenzura nije dozvoljena (ovde, pak, Bjukenan očekuje od Vrhovnog suda da tumači Ustav u pravcu uspostavljanja standarda pristojnosti u državama članicama i lokalnim zajednicama); neophodnost učenja američke istorije, jer su testovi pokazali zapanjujuće loše rezultate u američkim školama (svaki udžbenik bi prethodno trebalo da odobre roditelji da bi se uverili da li je u njime obuhvaćeno sve najvažnije što su Amerikanci uradili kroz istoriju. "Skoro svako dete koje bude zadojeno američkom istorijom postaće patriota", ubeden je Bjukenan).

Na samom kraju knjige autor, ipak, ne daje dobre prognoze za renesansu Zapada. "Iako je hrišćanstvo vekovima unazad prolazilo kroz transformacije i tragedije, koje su remetile i njega kao veru i kulturni i moralni poredak na njemu baziran, najteže trenutke doživljava u 20. veku. Prvo je došao Darwin sa negiranjem božjeg nastanka ljudi, zatim Marks sa tvrdnjom o religiji kao

opijumu za narod i na kraju Niče sa konstatacijom o smrti Boga". Kako je moguće da Zapad može preživeti posle smrti hrišćanstva, koje mu je dalo život, pita se Bjukenan, kada nema primera u istoriji da društvo uspešno održava moralni poredak bez podrške religije. Međutim, ako je tačno da vera umire, koji je onda drugi sistem verovanja, drugi jedinstveni princip ili moralni autoritet koji može držati Zapad jedinstvenim? Autor nema odgovor na ovo pitanje, jer smatra da se protiv jedne vere možemo boriti samo drugom verom, a koju veru Zapad da izabere osim one na kojoj je ponikao, zaključuje. Drugim rečima, ili je ovo kraj Zapada ili ćemo se boriti za oporavak njegove vere, ubeđuje nas Bjukenan i dodaje: "Amerika je, kao najveće dostignuće Zapada, vredna toga i predstavlja poslednju nadu planete". Da završimo osvrt u autorovom stilu: jednostavno, "greh" je ne pročitati ovakvu knjigu.

Vladimir Nikitović